

PASCUAL ORTEGA

MAGÍ SUNYER MOLNÉ

Escriptor i professor de literatura catalana, URV

Vaig conèixer poc Pasqual Ortega però m'ha afectat la mort d'una persona agradable i vital que relaciono amb un episodi del final de la meva adolescència. Estudiàvem l'últim curs a l'institut i ben just si sabíem res del que passava fora de la closca de l'adolescència, però se'ns filtraven remors de l'oposició a un franquisme que agonitzava. Un de nosaltres, que ja devia militar en partit, de tant en tant ens enviava algú que, habitualment en un bar, ens introduïa en algun aspecte de la lluita contra el règim, de manera molt suau i sense entrar gaire en detalls. De tant en tant, en veig algun pel carrer, d'aquells homes llavors il·lusionats en la revolució, i sento pena, molta pena. D'entre ells, qui més em va impressionar va ser el Pasqual Ortega, potser perquè era alt, prim, tranquil, duïa uns cabells llisos molt llargs i raonava amb pausa i convenciment. Ell ja era universitari a Tarragona, i l'any següent, que el vaig trobar a la Facultat i vaig comprovar que conduïa assemblees i formava part de l'organització de l'oposició a un règim que s'acabava de quedar sense dictador, em va fer l'efecte que ja érem amics, ni que només ens haguéssim vist una vegada.

Després, com va escriure el poeta, "han passat anys, molts anys, han passat moltes coses" i el vaig perdre de vista durant llargues temporades: un dia ens aturàvem a xerrar al carrer, un altre el veia amb una criatura petita, al cap de temps amb una altra, totes dues, quan el tornava a trobar, ja havien crescut... No teníem relació però ens saludàvem o parlàvem com antics coneguts, sense al·ludir mai a la seva feina pretèrita de proselitisme, no acabat de reeixir en el meu cas —mai no em vaig apuntar al partit. Fos perquè m'ho deia ell o perquè m'ho explicaven altres, sabia que treballava de professor en instituts de segon ensenyament i que preparava una tesi doctoral, que va llegir, sobre els templers; un dia, a peu dret, en vam parlar —en va parlar ell que en sabia, jo escoltava—, dels templers, però no hi vaig tornar a tenir una conversa llarga de debò fins que es va engrescar en una empresa de mal conjuminar i que va arribar a bon port perquè ell hi va esmerçar tant d'entusiasme que ho va fer possible: va convèncer l'amic Anton Roca, artista català que viu a Cesena, a l'Emilia-Romagna, perquè preparés una instal·lació a l'Institut Baix Camp de

Reus, on feia classes el Pasqual. La inauguració va adquirir una dimensió superior perquè es va fer coincidir amb la d'una exposició molt pensada a les sales del Museu de Reus, i van arribar a venir crítics canadencs per escriure sobre les peces de l'Anton. Va ser com conèixer un altre Pasqual Ortega, amb una característica comuna amb el de tants anys enrere: parlava amb un entusiasme encomanadís, d'aquells que s'agraeixen tant, de la necessitat de fer veure altres coses als estudiants, de sacsejar-los i introduir-los en l'art contemporani.

Després, el ritme va ser més o menys el mateix que abans, converses esporàdiques —el vaig trobar a la Facultat i em va explicar que hi feia d'associat d'Història Medieval—, notícies esparses, fins que les noves van deixar de ser bones i parlaven de l'inexorable progrés de la malaltia. En conservo un record molt íntim, el que correspon a persones que no han format part dels teus amics però sí de la teva vida, i que trobes a faltar perquè t'hauria agradat trobar-lo pel carrer, ni que fos de tant en tant, i un dia fer-li una pregunta o que me la fes.

En un moment com aquest, de pessimisme ambiental, podem pensar que aquell engrescament per la Història o per la transformació devia impregnar l'esperit de gent jove que potser no es deixarà vèncer i trobarà —trobarem— una sortida a la situació de misèria en què ens volen ofegar.